

การส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย
แก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

Promotion of political Behavior in Democratic System of students
In high school, Municipality School 5, Muang District, Songkhla Province

ดวงดาว พุฒยอด¹, กันตภณ หนูทองแก้ว² และ สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร³

Duangdow Phutyod¹, Kantaphon Nuthongkaew² and Supreecha Chamnanputthiphon³

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย^{1,2,3}

Government Program Master of Political Science, Mahamakut Buddhist University, Thailand^{1,2,3}

E-mail: ¹d.nummarat@gmail.com

Retrieved March 27, 2023; Revised October 24, 2023; Accepted October 31, 2023

Doi: 10.14456/jappm.2023.52

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองและแนวทางการพัฒนา การส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 205 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน และ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวม 7 คนเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์และสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการนำไปปฏิบัติ รองลงมา ด้านทัศนคติ และด้านความรู้ และ 2) แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย ประกอบด้วย (1) การให้ความรู้เรื่องประชาธิปไตยในรูปแบบที่หลากหลาย (2) การบรรจุเนื้อหาการปกครองระบอบประชาธิปไตยในหลักสูตรทุกระดับชั้น (3) การส่งเสริมให้มีกิจกรรมการรณรงค์ระบอบประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่อง (4) การส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่เน้นการปฏิบัติจริง (5) การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีเวทีในการแสดงออกความคิดเห็นทางการเมืองภายใต้การดูแลที่ชัดเจน (6) การสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มทางการเมืองหรือชมรมทางการเมือง (7) การให้ความสำคัญกับข้อมูลหรือข้อเสนอเกี่ยวกับการปฏิบัติ

ตนในระบบประชาธิปไตยที่ถูกต้องและเป็นอิสระ และ (8) การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครอบครัวเข้ามีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในระบบประชาธิปไตยของนักเรียน

คำสำคัญ การส่งเสริม; พฤติกรรมทางการเมืองการปกครอง; ระบบประชาธิปไตย

Abstract

The objectives of this research article were to study the promotion of political behavior and guidelines for promoting of political behavior in democratic system of student in high school, Municipality school 5, Muang district, Songkhla province. The sample group consisted of 205 high school students. Samples were defined using Krejci and Morgan's ready-made tables. Seven of key informants were selected by purposive sampling. The research tools were questionnaires and interviews. Statistics for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The research results found that: 1) the overall of the promotion of political behavior in democratic system of student in high school was at the highest level. When considering each aspect from highest to lowest, it was found that the highest average was implementation, followed by attitude and knowledge. 2) Guidelines for promoting political behavior and governance in a democratic system include: (1) providing knowledge about democracy in various forms (2) interpolating democratic governance content into the curriculum at every level (3) promotion of continuous democracy campaign activities (4) promoting proactive, practical teaching and learning (5) providing a forum for students to express their political opinions under strong supervision (6) supporting the establishment of political groups or clubs (7) giving importance to information or proposals regarding correct and independent democratic conduct, and (8) promoting and supporting families to participate in counseling regarding students' democratic conduct.

Keywords: Promotion; Political and Administrative Actions; Democratic System

บทนำ

ประเทศไทยมีแนวคิดการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักของการขับเคลื่อนประเทศ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ เพื่อให้สามารถนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในอีก 20 ปีข้างหน้า (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ซึ่งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมมาตั้งแต่การประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540–

2544) มีจุดเน้นไปที่ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” นั่นคือต้องพัฒนาคนหรือทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ และพร้อมสำหรับการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ เสียก่อน หากคนมีคุณภาพแล้ว การพัฒนาประเทศ ด้านต่าง ๆ ก็จะมีเจริญหรือก้าวหน้าไปด้วย ในช่วงนั้นการศึกษาจึงได้รับความสำคัญมากขึ้น เพราะเป็นสิ่งที่นำไปสู่การพัฒนาคนหรือทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพเพื่อการพัฒนาประเทศ เพราะการพัฒนาคนหรือทรัพยากร มนุษย์ยังคงต้องมีการพัฒนาควบคู่กันไป เป็นการแสดงให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาคนหรือทรัพยากรมนุษย์ว่ามีส่วนเกี่ยวข้องต่อความสำเร็จในการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ออนไลน์) ซึ่งการปฏิรูปการศึกษาเป็นอำนาจหน้าที่หลักของกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ขึ้น เพื่อกำหนดเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ มีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และพัฒนาประเทศ มีกระบวนการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ เน้นการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม และการยอมรับของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อันจะส่งผลให้การขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติประสบผลสำเร็จสอดคล้องกับเป้าหมายและตัวชี้วัดของยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2562)

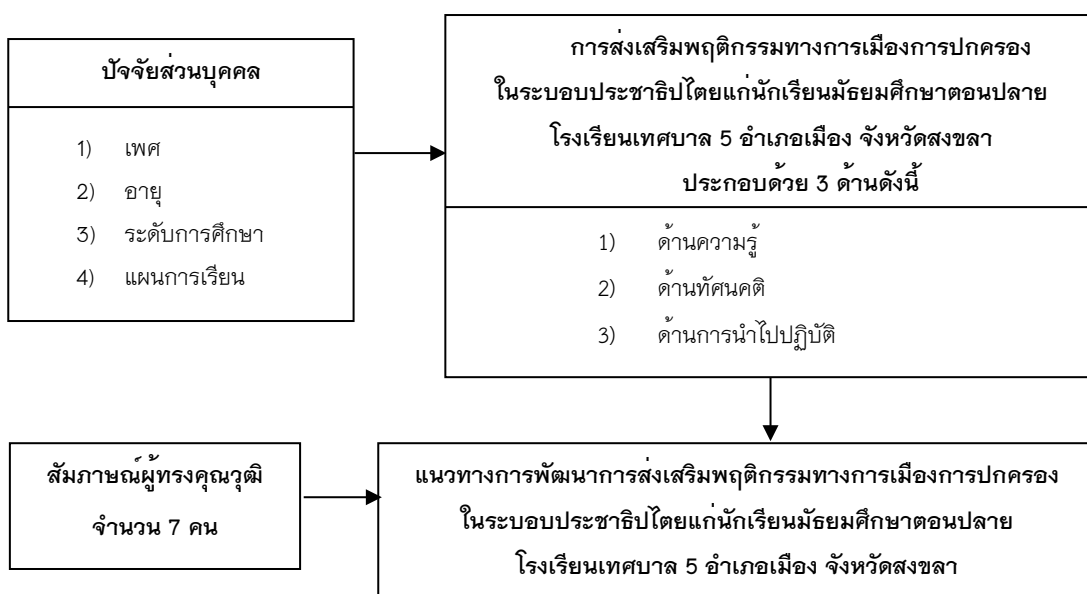
การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เน้นส่งเสริมการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันเพื่อเข้าใจเพื่อนมนุษย์ เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งหรือขัดแย้งด้วยสันติวิธี เป็นการเรียนรู้เพื่อรู้ด้วยการเปลี่ยนแปลงความรู้ใหม่ ๆ อย่างรวดเร็วจึงจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานอย่างกว้างขวางพร้อมที่จะศึกษาเชิงลึกในเรื่องที่สนใจ ความรู้พื้นฐานกว้าง ๆ นี้จะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยช่วยวางรากฐานที่มั่นคงสำหรับสร้างความสนใจในการแสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลาและการเรียนรู้เพื่อการปฏิบัติจริงเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถดำรงชีพอยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ (ฐิตพัฒน์ สดางค์จันทร์ และคณะ, 2561) และการเรียนรู้เพื่ออยู่ในประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะการเมืองการปกครองในแต่ละประเทศในโลกนี้ย่อมไม่เหมือนกัน และสิ่งหนึ่งที่ประชาชนในประเทศสามารถแสดงออกได้คือ พฤติกรรมทางการเมือง ซึ่งประชาชนในประเทศนั้น ๆ จะต้องมีความรู้ว่าจะแสดงพฤติกรรมทางการเมืองอย่างไรที่สอดคล้องกับระบบการปกครองของประเทศ และกลุ่มวัยที่จำเป็นจะต้องมีการส่งเสริมการเรียนรู้มากที่สุดคือ วัยรุ่นที่มีอายุ 15–18 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่กำลังจะเป็นประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้ง ดังนั้นหากกลุ่มคนวัยนี้มีการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ย่อมเป็นสิ่งที่ดีที่จะเกิดกับสังคมนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้ เกิดความเข้าใจในเรื่องการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น และสามารถนำความรู้ดังกล่าวไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรู้การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและเป็นพลเมืองดีในสังคม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็น การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mix Methodology Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรม

1. การปกครองในระบอบประชาธิปไตย

การเมืองในระบอบประชาธิปไตย คือการปกครองโดยประชาชน ประชาชนปกครองตนเอง (self-government) ดังที่ อับราฮัม ลินคอล์น กล่าวว่า “ประชาธิปไตยคือการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน” คือประชาชนเป็นเจ้าของอิตปไตย ดังนั้นอำนาจสูงสุดในการปกครองเป็นของประชาชนโดยประชาชนเป็นผู้กำหนดตัวผู้ปกครองทั้งการแต่งตั้งและการถอดถอน โดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง ผู้ที่จะเข้ามาทำหน้าที่ในการปกครองต้องเสนอตัวให้ ประชาชนเชื่อว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และมีคุณธรรมเหมาะสมที่จะเป็นผู้นำและมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน เพื่อให้การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยให้มีแนวทางในการสร้างสรรค์และพัฒนาชีวิตที่ดีให้กับประชาชน

ประชาธิปไตยประกอบไปด้วย หลักการสำคัญที่เปรียบเทียบกันของประชาธิปไตย 5 ประการ ประการแรก หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน ประชาชนเป็นผู้กำหนดผู้ปกครองโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง ประการที่สอง หลักเสรีภาพ ระบอบประชาธิปไตยถือว่าประชาชนย่อมมีสิทธิเสรีภาพทั้งในการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ประการที่สาม หลักความเท่าเทียม มนุษย์เกิดมาควรมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันใน เรื่องโอกาสในการพัฒนาคุณภาพและ ความรู้ความสามารถเพื่อให้ประชาชนสามารถปกป้องประโยชน์ของตน ได้ ประการที่สี่ หลักกฎหมาย ปรัชญาสำคัญของกฎหมายคือชนชั้นใดเป็นผู้บัญญัติกฎหมาย ย่อมเพื่อ ประโยชน์ของ ชนชั้นนั้น ดังนั้นระบอบประชาธิปไตยที่ยึดถือประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ ตั้ง จึงกำหนดให้ประชาชนมีอำนาจในการบัญญัติกฎหมาย เพื่อให้กฎหมายสะท้อนถึงความต้องการที่แท้จริงของ ประชาชน ประการที่ห้า หลักเสียงข้างมาก ยึดหลักที่ว่า การตัดสินใจใด ๆ ทางการเมืองต้องเป็นไปเพื่อ ประโยชน์ของประชาชน ส่วนใหญ่ จึงกำหนดให้เสียงข้างมากเป็นการตัดสินใจ การตัดสินใจทางการเมืองของ เยาวชนในระบอบประชาธิปไตย (โชคชัย ศรีรักษา, 2565) ดังนั้นการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตยจึงจำเป็นต้องอาศัยสถาบันต่าง ๆ ให้เข้ามามีบทบาท เป็นพื้นฐานทางความคิด ทศนคติ และความเชื่อ ควรต้องประกอบด้วย ครอบครัว สถาบันการศึกษา กลุ่มเพื่อน กลุ่มอาชีพ สื่อมวลชน และสถาบันทางการเมือง

2. พฤติกรรมทางการเมือง

พฤติกรรมทางการเมือง (Political behavior) คือ การแสดงออกทางการเมือง ซึ่งจะมีผลก่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ดังนั้นพฤติกรรมทางการเมืองจึงเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมือง เช่น การมีส่วนร่วมทางการเมือง จักรพันธ์ วงษ์บุรณาวาทย์ (2563) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า เป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่กระทำโดยความสมัครใจของสมาชิกในสังคม เพื่อมีส่วนร่วมในการคัดเลือก ผู้ปกครองในกำหนดนโยบายสาธารณะ อาจจะโดยตรงหรือทางอ้อม ในขณะที่ พิกุล มีมานะ และสนุก สิงห์มาต (2560) ได้สำรวจ และรวบรวมความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ โดยแบ่งออกเป็น 10 ความหมาย ดังนี้ 1) การกระทำที่สนับสนุนหรือเรียกร้องต่อคณะผู้ปกครองประเทศเพื่อให้ตอบสนองต่อ ความต้องการ 2) ความพยายามที่จะสร้างผลกระทบ หรือใช้สิทธิพลต่อการดำเนินงานของรัฐบาล หรือให้ การเลือกผู้นำในรัฐบาล 3) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมายและได้รับการ รับรองว่าถูกต้อง 4) การใช้สิทธิเลือกตั้งตัวแทนเพื่อเข้าไปใช้อำนาจแทนตัวเอง 5) การละวางหรือแยก ตนเองออกจากการเมือง (Alienation) เนื่องจากเห็นว่าแม้จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมืองก็ไม่ทำให้เกิดผล อะไรขึ้น ซึ่งแตกต่างจากความเฉื่อยชา หรือเมินทางการเมือง (Apathy) ที่เป็นการขาดความสนใจทาง การเมืองโดยสิ้นเชิง 6) ความกระตือรือร้นที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องทางการเมือง หรือเป็นผู้ที่ชอบทำกิจกรรม ทางการเมือง (Activists) 7) กิจกรรมทางการเมืองทุกชนิด ทั้งแบบที่ใช้ความรุนแรง และแบบไม่ใช้ความ รุนแรง 8) การกระทำที่มุ่งต่อการเลือกผู้นำทางการเมือง หรือความพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อการ ปฏิบัติงานของทางราชการ (Bureaucratic Actions) 9) การกระทำที่กิจกรรมอันมีผลกระทบต่อการเมือง ระดับชาติ (National Politics) และ 10) การกระทำที่มีลักษณะเป็นการกระทำทางการเมือง (Political Act)

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องที่ทำการศึกษา เช่น วีรดา ชุสักราน (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1. วิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. วิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี ตามความคิดเห็นของบุคคลสามฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายโรงเรียน ฝ่ายชุมชน และฝ่ายนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งภาพรวมและรายด้าน 3. แนวทางพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตย ในสถานศึกษา 2) บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี 3) การพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตย ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ สม่าเสมอ และต่อเนื่อง 4) ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม 5) ครูต้องฝึกฝนให้นักเรียนได้คิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ และสามารถแก้ปัญหาบนพื้นฐานความถูกต้องและมีเหตุผลสนับสนุน 6) สถานศึกษาต้องจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตย และ 7) ผู้บริหารสถานศึกษาควร ยกย่องผู้ที่ปฏิบัติตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย ในขณะที่ วชิระ เสระทอง และเพ็ญณี แรอรท (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาประชาธิปไตยสำหรับเยาวชนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาประชาธิปไตยในรูปแบบของการศึกษาเป็นแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยที่มีความสำคัญ เนื้อหาของหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย เน้นการสอนความเป็นพลเมือง และสอนเรื่องรูปแบบของประชาธิปไตย เทคนิคและบทบาทของครูผู้สอนมีความสำคัญการใช้วิธีการสอนที่แตกต่างมีผลต่อการรับรู้การสอนด้วยให้ผู้เรียนวิเคราะห์จะเป็นผลดีต่อการเรียนรู้ที่สุด อย่างไรก็ตามการรับรู้เรื่องประชาธิปไตยของเยาวชนยังไม่เข้าใจในเรื่องความเป็นพลเมืองเท่าที่ควร ทั้งนี้ครอบครัว เพื่อน และสถาบันทางสังคมอื่น ๆ มีผลต่อพฤติกรรมการแสดงออกและแนวคิดของเยาวชนเช่นกัน

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย (Research design) การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mix Methodology Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) เชิงปริมาณ คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จำนวน 454 คน และได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 205 คน โดยใช้สูตรของของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างใน ชีรวุฒิ เอกะกุล, 2543)

2) เชิงคุณภาพ คือ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประธานนักเรียน ตัวแทนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และ ตัวแทนผู้ปกครองมัธยมศึกษาตอนปลาย รวม 7 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) เชิงปริมาณ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ แผนการเรียน

ตอนที่ 2 ระดับการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (1932) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาค่าน้ำหนักที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 3 แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

2) เชิงคุณภาพ แบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ด้วยการกรอกรายความลงในช่องว่าง ตามความเป็นจริงเท่าที่สามารถเปิดเผยได้

ตอนที่ 2 การส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

ตอนที่ 3 แนวทางการส่งเสริมการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร นิยามศัพท์ และงานวิจัยเกี่ยวข้องรวมทั้งระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์เพื่อหาแนวทางในการกำหนดรูปแบบของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

2) สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยจากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนหรือนักเรียนมากำหนดเป็นข้อคำถาม

3) กำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของข้อคำถามโดยการสังเคราะห์การส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ออกมาเป็นข้อคำถามวัดระดับ จำนวน 20 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1) การหาค่าความเที่ยงตรง นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยเลือกข้อที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5

2) การหาค่าความเชื่อมั่น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะวิจัย จำนวน 30 ชุด แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีการทดสอบประเภทการวิเคราะห์รายข้อ เพื่อทดสอบว่าข้อความแต่ละข้อในแบบทดสอบสามารถยอมรับได้หรือไม่ หลังจากนั้นจึงพิจารณาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาด้วยวิธีการของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) (1984) โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .788

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากทางบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตหน่วยงานในการแจกแบบสอบถามให้กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

2) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกให้กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา คือ 205 คนและรับกลับคืนหลังจากผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว

3) ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รับคืนจำนวน 205 ชุด แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ทุกฉบับคิดเป็นร้อยเปอร์เซ็นต์แล้วจึงนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาบันทึกลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติเพื่อประมวลผลข้อมูลที่ได้จัดเก็บและคำนวณหาค่าสถิติแล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบตารางประกอบความเรียงและนำผลการศึกษาที่วิเคราะห์ที่ได้มาสรุปผลการวิจัยพร้อมทั้งอภิปรายผลและเขียนข้อเสนอแนะ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์เนื้อหา สำหรับสถิติที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการนำเสนอข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาโดยนำมาบรรยายถึงลักษณะของข้อมูลที่เก็บมาได้ทั้งในรูปแบบของตาราง และค่าสถิติต่าง ๆ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

การรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ งานวิจัยนี้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ จว.237/2565

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา คือ 205 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 67.80 มีอายุ 17 ปี จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 36.60 ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 36.60 และศึกษาแผนไทย – สังคม จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 51.70 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	66	32.20
2. หญิง	139	67.80
อายุ		
1. ต่ำกว่า 16 ปี	5	2.40
2. 16 ปี	63	30.70
3. 17 ปี	75	36.60
4. 18 ปี	51	24.90
5. 18 ปีขึ้นไป	11	5.40
ระดับการศึกษา		
1. มัธยมศึกษาปีที่ 4	66	32.20
2. มัธยมศึกษาปีที่ 5	64	31.20
3. มัธยมศึกษาปีที่ 6	75	36.60
แผนการเรียน		
1. วิทย์-คณิต	61	29.80
2. ไทย-สังคม	106	51.70
3. ศิลปทั่วไป	38	18.50
โดยรวม	205	100.00

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา พบว่า การส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยรวมทุกด้าน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยโดยรวมค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.63, S.D = 0.88) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการนำไปปฏิบัติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.93, S.D = 0.93) อยู่ในระดับมาก

รองลงมาคือ ด้านทัศนคติ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.53$, S.D = 0.95) อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความรู้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.43$, S.D = 0.77) อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

(N = 205)

ข้อ	การส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยแก่นักเรียน มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา	ระดับความ คิดเห็น		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1.	ด้านความรู้	3.43	0.77	ปานกลาง
2.	ด้านทัศนคติ	3.53	0.95	มาก
3.	ด้านการนำไปปฏิบัติ	3.93	0.93	มาก
โดยรวม		3.63	0.88	มาก

1) ด้านความรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่างปานกลางถึงมาก โดยเรียงข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2 ลำดับแรกและอยู่ในระดับมาก ได้แก่ นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับหลักการยึดหลักเสียงข้างมาก เคารพเสียงข้างและนักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารประเทศภายใต้ตัวแทนที่ประชาชนเลือกตั้งเข้าไปในสภาอยู่ในระดับปานกลาง

2) ด้านทัศนคติ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่างปานกลางถึงมาก โดยเรียงข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรกและอยู่ในระดับมาก ได้แก่ นักเรียนรู้สึกว่าการที่พ่อกำลัง พ่อแม่ และครอบครัวเป็นพื้นที่ปลอดภัยสามารถทำอะไรได้อย่างเสรี นักเรียนรู้สึกว่าสังคมเพื่อนในโรงเรียนมีการแบ่งพรรคแบ่งพวก และนักเรียนรู้สึกว่าการเมืองเป็นเรื่องของประชาชนทุกคน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนรู้สึกว่าการเมืองการปกครองของไทยเป็นไปตามทฤษฎีการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง

3) ด้านการนำไปปฏิบัติ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่างปานกลางถึงมาก โดยเรียงข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรกและอยู่ในระดับมาก ได้แก่ นักเรียนให้ความเคารพสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น นักเรียนยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างจากผู้อื่นและท่านเคยไปใช้สิทธิเลือกตั้งสภานักเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ นักเรียนติดตามข่าวสารการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยผ่านรูปแบบต่าง ๆ ได้อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า แนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลาประกอบด้วย

1) ด้านความรู้ โดยการให้ความรู้เรื่องประชาธิปไตยแก่นักเรียนในรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลาย มีการบรรจุเนื้อหาหลักสูตรเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยในหลักสูตรการเรียนรู้ทุกช่วงชั้น ทุกช่วงวัย เพื่อให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีกิจกรรมการรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

2) ด้านทัศนคติแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จำเป็นต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก ด้วยการให้นักเรียนลงมือทำเอง ปฏิบัติเอง และควรส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการแลกเปลี่ยนทัศนคติความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองให้มากขึ้น เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยไม่มีความรู้สึกส่วนตัวเข้ามาเกี่ยวข้อง

3) ด้านการนำไปปฏิบัติแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยมุ่งเสริมสร้างให้นักเรียนเกิดความตระหนักในประชาธิปไตย ผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น กิจกรรมสภานักเรียน กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมการเลือกหัวหน้าห้อง ฯลฯ อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ควรมีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อย่างครบถ้วนให้ถูกต้องปราศจากการบิดเบือน และควรมีการวิเคราะห์ที่เป็นเหตุเป็นผล ผูกให้เรียนรู้และยอมรับความคิดเห็นต่างเคารพระเบียบของสังคม เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวม และยึดเสียส่วนมากเป็นหลักภายใต้หลักประชาธิปไตย

สรุปได้ว่า ครอบครัวยุคใหม่ โรงเรียน และสังคมรอบข้าง เป็นส่วนหนึ่งในการให้ความรู้และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย จึงควรเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเยาวชน ช่วยกับทำให้ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยในประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถตรวจสอบได้ เพื่อให้การเลือกตั้งมีความโปร่งใสและมีความน่าเชื่อถือ เพื่อให้นักเรียนมีเจตคติและทัศนคติที่ดีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา” ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัยมาอภิปรายเชื่อมโยงทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่อไปนี้

1. ด้านความรู้ การส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยด้านความรู้ยังอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนยังเป็นรูปแบบเดิม เทคนิคและการสอนของครูผู้สอนยังไม่มี การเปลี่ยนแปลงมากนัก ซึ่งการเรียนหรือการให้ความรู้จำเป็นต้องมีการจัดการเรียนการสอนที่ทันสมัย

ทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ รวมทั้งครูต้องมีเทคนิคการสอนเหมาะสมกับวัยของนักเรียนด้วย ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวชิระ เสงระทอง และ เพ็ญมี แรอรท (2562) ที่พบว่า การพัฒนาประชาธิปไตยในรูปแบบของการศึกษาเป็นทางการพัฒนาประชาธิปไตยที่สำคัญ เนื้อหาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย เน้นการสอนความเป็นพลเมืองและสอนเรื่องรูปแบบของประชาธิปไตย เทคนิคและบทบาทของครูผู้สอนมีความสำคัญการใช้วิธีการสอนที่แตกต่างกันมีผลต่อการรับรู้การสอนด้วยการให้ผู้เรียนวิเคราะห์จะเป็นผลดีต่อการเรียนรู้ที่สุด อย่างไรก็ตามการรับรู้เรื่องประชาธิปไตยของเยาวชนยังไม่เข้าใจในเรื่องความเป็นพลเมืองเท่าที่ควร ทั้งนี้ครอบครัว เพื่อน และสถาบันทางสังคมอื่น ๆ มีผลต่อพฤติกรรมการแสดงออกและแนวคิดของเยาวชนเช่นกัน

2. ด้านทัศนคติ การส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยด้านทัศนคติอยู่ในระดับมาก เนื่องจากนักเรียนได้ซึมซับและเรียนรู้ระบอบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยจากสถานศึกษาและครอบครัว ตลอดจนการประพฤติปฏิบัติตนทั้งของครูและครอบครัวเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน มีการจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศและการเรียนการสอน ที่เอื้ออำนวยต่อการเกิดพฤติกรรมประชาธิปไตย ก็จะทำให้ให้นักเรียนเกิดมีพฤติกรรมประชาธิปไตยได้ นอกจากนี้ หากมีการส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการปลูกฝังและส่งเสริมการมีประชาธิปไตย ได้รับความรู้ ได้ฝึกฝน อบรม เห็นตัวอย่างที่ดี ทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการระบอบการปกครอง สอดคล้องกับแนวคิดของจักรพันธ์ วงษ์บุรณาวาทย (2563) ที่กล่าวว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า เป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่กระทำโดยความสมัครใจของสมาชิกในสังคมและขึ้นอยู่กับทัศนคติ ซึ่งทัศนคติมาจากการรับรู้ของตนเอง ครอบครัว และสถาบันการศึกษาเป็นสำคัญ

3. ด้านการนำไปปฏิบัติ การส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยด้านการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีการส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการปลูกฝังและส่งเสริมการมีประชาธิปไตย ได้รับความรู้ ได้ฝึกฝน อบรม เห็นตัวอย่างที่ดี ซึ่งจำเป็นที่โรงเรียนจะต้องสอดแทรกพฤติกรรมประชาธิปไตยอยู่ในวิถีการดำเนินชีวิต เด็กเยาวชน ก็จะมีพฤติกรรมประชาธิปไตยเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาผ่านวิถีการสร้างเสริมประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริงในสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของจักรพันธ์ วงษ์บุรณาวาทย (2563) ที่กล่าวว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า เป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่กระทำโดยความสมัครใจของสมาชิกในสังคม เพื่อมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้ปกครองในการกำหนดนโยบายสาธารณะอาจจะโดยตรงหรือทางอ้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของวีรดา ชุลิกราน (2544) ที่พบว่าวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนในโรงเรียนประถมอยู่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลาประกอบด้วย

1. แนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยด้านความรู้แก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยการให้ความรู้เรื่องประชาธิปไตยแก่นักเรียนในรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลาย มีการบรรจุเนื้อหาหลักสูตรเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยในหลักสูตรการเรียนรู้ทุกช่วงชั้น ทุกช่วงวัย เพื่อให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีกิจกรรมการรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องงานวิจัยของวีรดา ชูลีกราน (2544) ที่ได้เสนอแนวทางพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม และมีรูปแบบที่หลากหลาย

2. แนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยด้านทัศนคติแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จำเป็นต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก ด้วยการให้นักเรียนลงมือทำเอง ปฏิบัติเอง และควรส่งเสริมให้นักเรียนได้มีความแลกเปลี่ยนทัศนคติความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองให้มากขึ้น เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยไม่มีความรู้สึกล้วนตัวเข้ามาเกี่ยวข้อง สอดคล้องงานวิจัยของวีรดา ชูลีกราน (2544) ที่ได้เสนอแนวทางพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียน ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตยในสถานศึกษา

3. แนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยด้านการนำไปปฏิบัติแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยมุ่งเสริมสร้างให้นักเรียนเกิดความตระหนักในประชาธิปไตย ผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น กิจกรรมสภานักเรียน กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมการเลือกหัวหน้าห้อง ฯลฯ อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ควรมีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อย่างครบถ้วนให้ถูกต้องปราศจากการบิดเบือน และควรมีการวิเคราะห์ที่เป็นเหตุเป็นผล ผูกให้เรียนรู้และยอมรับความคิดเห็นต่างเคารพระเบียบของสังคม เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวม และยึดเสียส่วนมากเป็นหลักภายใต้หลักประชาธิปไตย สอดคล้องงานวิจัยของวีรดา ชูลีกราน (2544) ที่ได้เสนอแนวทางพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียน ประกอบด้วย 1) ครูต้องฝึกฝนให้นักเรียนได้คิด วิเคราะห์ ตัดสินใจและสามารถแก้ไขปัญหาบนพื้นฐานความถูกต้องและมีเหตุผลสนับสนุน 2) สถานศึกษาควรจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตย

องค์ความรู้ใหม่ และการนำไปใช้ประโยชน์

จากการศึกษา “การส่งเสริมพฤติกรรมการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยด้านการนำไปปฏิบัติแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา” พบว่า

การส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนหรือเยาวชนนั้น ครอบครัวเป็นสถาบันหลักในการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมือง โดยการเปิดรับความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง พุดคุยเรื่องการเมือง ทำตัวอย่างให้เห็นเพื่อให้เด็กนักเรียนเป็นผู้ที่เข้าใจการปกครองในระบอบประชาธิปไตย สถาบันการศึกษา ก็เป็นสถาบันสำคัญรองจากครอบครัว ดังนั้น การเรียนรู้การปกครองระบอบประชาธิปไตยไม่จำเป็นจะต้องให้นักเรียนมีความรู้เมื่อขึ้นมัธยมศึกษา แต่สถาบันการศึกษาต้องให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตั้งแต่วัยประถม ผ่านการเรียนรู้ในรูปแบบของกิจกรรมที่สอดคล้องและเหมาะสมกับวัย เพราะหากมาให้ความรู้เมื่อนักเรียนเข้าวัยพร้อมที่จะเลือกตั้งนั้น เป็นการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองที่ช้าเกินไป ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมทางการเมืองที่ไม่เหมาะสมได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ด้านความรู้

1. สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมเสริมความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในรูปแบบที่หลากหลายและน่าสนใจให้กับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

ด้านทัศนคติ

1. ครูควรให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีการเมืองการปกครองของไทยโดยการบรรจุลงในรายวิชาที่นักเรียนทุกคนต้องเรียน

ด้านการนำปฏิบัติ

1. ครอบครัว สถานศึกษาและชุมชนควรเข้ามาร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างสม่ำเสมอ

2. ผู้บริหาร ครู และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันแสดงพฤติกรรมที่เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตยอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนในทุกระดับชั้น ด้วยวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์บทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตยกับพฤติกรรมทางการเมืองที่ดีของนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- จักรพันธ์ วงษ์บุญนาทวาทย์. (2563). *การบริหารราชการไทย*. กรุงเทพฯ: ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- โชคชัย ศรีรักษา. (2565). การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในระบบประชาธิปไตย. *วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์*, 5(1), 23–37.
- ฐิตพัฒน์ สดางค์จันทร์ และคณะ. (2561). การพัฒนานักกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. *วารสารวิชาการ Veridian E –Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 11(1), 343–365.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 1. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- พิกุล มีมานะ และสนุก สิงห์มาตร. (2560). รูปแบบพฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองตามวิถีประชาธิปไตย. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 4(2), 135–149.
- วชิระ เสระทอง และเพ็ญณี แรอรท. (2562). การพัฒนาประชาธิปไตยสำหรับเยาวชนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *การประชุมวิชาการระดับชาติด้านการบริหารกิจการสาธารณะยุคดิจิทัล ครั้งที่ 5*, 593–601.
- วีรดา ชูลีกราน. (2544). *แนวทางการพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2565). *การพัฒนาประเทศ*. ค้นเมื่อ 30 ตุลาคม 2565, จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=2562
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2562). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 / สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2563 – 2565)*. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- Conbach, L. J. (1984). *Essential of Psychology and Education*. New York: Mc–Graw Hill.
- Likert, R.A. (1932). Technique for the Measurement of Attitudes. *Arch Psychological*, 25(140), 1–55.